(ZEITUNGSDRUCKSACHE)

Рік II. ч. 7. (1...) Середа 15. січня 1941. Ціна 30 сот.

КРА...СЬКІ ВІСТІ

...крім неділь і свят

РЕДАКЦІЯ:
Краків, Ожешковоі 7. — Тел. 104-81
АДМІНІСТРАЦІЯ:
Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 230-39

„Krakauer Nachrichten" — Tageszeitung.
Schriftleitung: Orzeszkowagasse 7.
Verwaltung: Reichsstrasse 34.

ПЕРЕДПЛАТА
в краю і закордоном:
місячно . . . . . . 6 зол.
Курс 1 нім. марки — 2 зол.
5 чеських корон — 1 зол.

Д-р Франк про плян праці в новому році

КРАКІВ, 13. І. — **Ґенеральний Ґубернатор д-р Франк** виголосив 11. І. у Кракові промову до керманичів НСДАП в Ген. Ґубернаторстві про плян праці й боротьби в 1941 р. На початку згадав про розвиток партійної праці, що є основою для світоглядової підбудови німців в Ген. Ґубернаторстві. Новий рік ставить нові, великі завдання. Ґіґантична праця при масовій участі населення, як реґуляція Висли, меліораційні роботи, будова домів, шляхів і залізниць коштом сотень міліонів золотих, піде на всіх ділянках, при напруженні всіх сил. Єдність адміністрації під політичним проводом НСДАП забезпечує рішучість і єдність у кермуванні працею.

Вкінці д-р Франк звернувся до членів нац. соціялістичної партії з закликом дальше працювати здисципліновано, з цілою рішучістю, спаяністю та активністю, згідно з програмою націонал-соціялізму.

Знову град бомб

Повідомлення американських часописів

НЮ-ЙОРК, 13. І.— Ню-йорські щоденники принесли описи своїх лондонських кореспондентів про німецький налет на Лондон ніччю під неділю. „Ню-Йорк-Таймс" пише, що налет був короткий, але дуже сильний і у великих розмірах. Пожежа обняла дахи будинків у цілому Лондоні. Ціле місто тремтіло від вибухів бомб. Сталь і запальні бомби летіли наче град. Шкоди, що їх спричинили бомби наче то „не перейшли невеликих розмірів" завдяки новій системі поборювання пожеж. Це очевидно, що у цьому місці американський звітовик пішов на уступку анґлійській цензурі. Її метою — зменшити наслідки німецької атаки. Але воно суперечить змістові наступного речення допису американського кореспондента, де він каже, що „з центру міста можна було бачити багато пожеж у всіх напрямах. Град бомб впав як на місто Лондон так і на „підміські дільниці".

„Ню-Йорк Гереалд Трибюн" пише, що останній німецький налет на Лондон був найважчий від 29. XII. м. р. Німецькі літаки налітали на місто хвилями з усіх сторін. Інколи **бомби летіли так густо як град.** Кілька великих пожеж ясно освітлило ввесь Лондон. Більшість з тих пожеж вспіли „в пору погасити". Одночасно летіли розривні бомби з таким гуком, що роздирав уха. Пожежі спричинили на деякий час незвичайно грізне положення. Підчас атаки бомби летіли без стриму й здавалося, що земля вже ніколи не перестане дрижати.

Атака італійських човнів

РИМ, 12. І. — **Головне Командування Італійської Армії** подає:

В Альбанії ворожі атаки на фронті XI. армії. Італійські протиатаки завдали ворогові поважні втрати.

В середній частині **Середземного Моря відділи німецького летунства** продовжали свої успішні акції та заатакували дві сильні анґлійські ескадри. **Поцілено** бомбою важкого калібру один **кружляк** типу Бірмінґен.

В Киренаїці гарматня і стежна діяльність. Італійські літаки збомбардували ворожі частини біля Джаробубу. Ворожі літаки атакували італійські становища в Киренаїці.

У Східній Африці діяльність стеж на фронті Судзну й Кенії. Біля Ґалябату італійська передня сторожа відперла ворожу атаку та завдала ворогові втрати.

10. І. досвіта відділ торпедних човнів завважив в Сицилійському Каналі сильну ворожу морську ескадру. Два торпедні човни заатакували саму середину ескадри й поцілили торпедами один ворожий кружляк, що почав тонути. На одному ворожому нищильнику вибухла пожежа. Затонуло одне італійське торпедне човно. Залогу його врятовано.

В ночі з 11. на 12. І. ворожі літаки, що перелетіли понад **Швайцарію,** заатакували бомбами Торіно й Савіліялі. В Торіні поцілено кілька мешкальних домів; було 3 вбитих і 4 ранених. У Савіліяні поцілено військову лікарню, церкву та кілька приватних домів. Жертв у людях не було. Над Катанією один італійський ловецький літак зістрілив анґлійський літак.

Греки відступили з Поґрадецу

БІЛГОРОД, 13. І. — Югославянський щоденник „Політіка" повідомляє з Вегріди, що греки відступили з Поґрадецу, бо місто опинилося під безнастанним вогнем італійської артилерії. Югославянський звітовик подає дальше, що італійська артилерія панує над цілим тереном від Поґрадецу аж до Ліну. Греки зрозуміли, що їх атаки у цьому терені безцільні, бо італійські становища сильно укріплені. Таксамо звітовик „Політіки", що перебуває в околиці Сеті, повідомляє про те, що італійці заволоділи фронтом між Поґрадецом та Ліном.

——o——

Під Новий Рік

Краків, 14. січня 1941.

Свят-Вечір, Різдво, Новий Рік, Йордан — це ті зимові свята, що найбільше звязані з родиною. Вони найглибше вкорінились у наші душі спогадами, що від дитячих літ не покидають нас, мандруючи за нами немов вичарована казка впродовж життя: в днях зневіри та підйому — ми шукаємо в ній не лише міражів забуття сірої дійсности, але й ліку для душі.

Та не в тому річ, що в хатках, закутаних загатою, посеред вишневих садків під срібним інеєм, святкує рідня; річ не в тому, що все це має свою зимову романтику чи приману. Суть у тому, що свята ці ще споконвіку звязують не лиш *одну рідню*, а й *рідні в одно* — минуле й майбутнє, звязують в *одну Велику Сімю*, що разом уміє радіти й боліти, тужити й сподіватись.

І от минуло Різдво й не одному довелось побувати не в себе дома. Та й у цих умо[...]нах він таки знайшов теплий захист — не серед рідні, то — серед своїх рідних. Мабуть не було такого самітника, щоб не пригорнув його в цей Свят-Вечір добрий приятель, земляк, товариш чи знайомий. Засідали до столу й „посполу" — у д[...]омівках [...] товариств, де блестіла ялинка, де в [...]куті стояв сніп-дід, де співали колядки.

І саме цей дід-сніп на покуті, що очолює предків давнини, ця колядка, що славить Бога Творця і Пана Господаря — обєднують в одну Велику Рідню тих усіх, що спільно відчувають — це та велич скарбу, що зацілів нам із споконвіку, наша традиція. Вона не дає нам розгубитись, вона розгублених єднає в одність.

Бувало й у нас до війни, що заражені чужим трійлом зблукані вівці нехтували народні звичаї. Бували одиниці, що для них святе не було святим, а ставало зайвим. Вони намагались отрястись з „пересудів" і, отрясаючи зі себе цю золоту пиль, підтягалися під те, що сноби називають модерним. Вони залюбки святкували по каварнях або по жидівських ресторанах, їли мясні страви, демонстрували проти традиційного свят-вечірного посту. Та часи шукання чужих богів, виміни своєї золото-парчі за чужу ганчірку, минулись безповоротно. Як не дивно — нинішня хуртовина, що приносить стільки нового, привертає давню славу рідної традиції і пригадує потребу шанувати її.

Ще недавно читали ми, як у Різдво втихали розбурхані нестримні боруни війни. Як навіть підводні німецькі човна занурювались на дно океану, щоб там у тісній коморі сталевого кита моряки могли побачити цей блеск ялинки й відспівати колядки.

Що за сила й велич традиції! Два тижні тому вступили ми в новий діловий рік. Тепер обходимо по традиції це свято нашого Нового Року. І він нагадує нам усі ці старинні звичаї пошани дому, рідні, роду, пана господаря і він пригадує про братню любов, про ті бажання щастя-добра, про те „сійся, родися жито, пшениця". І пригадує нам ще про невмирущу силу духових надбань народу, що врятувалися, боронили й боронитимуть наших порогів перед злими духами.

Інж. Микола Деревянко.

Де є західня українсько-польська границя?

Чи дійсно українська національна (етнічна) границя на заході доходила до Висли? Адже відомо, що Хмельницький мав замір відкинути польську державу з наших земель за Вислу!

Переглядаючи назву місцевостей у смузі земель поміж Вислою та сучасними нашими етнографічними межами, зустрічаємо такі українські назви:

Радомишль — 2 рази біля Мельця (Великий) і біля Розвадова,

Івановичі (Івановіце) повіт Мехув — Міхів,

Красник, повіт Янув Любельський,

Боянів (Боянув), повіт Ніско,

Холм (Хелм), біля Бохні,

Громник (Громнік), повіт Тарнів, колишній Тернава,

Горличина, повіт Переворськ,

Чудець, (Чудзец), повіт Стрижів,

Щучин (Щуцін) над Вислою, на північ від Тарнова,

Поповиче (Поповіце) біля Старого Санча,

Красне на півн. захід від Нового Санча.

Багато наших назв напевне спольщено, як зрештою ми це бачили підчас останньої 20-літньої польської державности.

Ця справа вимагає ще точнішого досліду, що є вже вдячною працею для наших мовознавців і етнографів.

Для мовознавців окрему тему уявляє собою справа дослідів над польськими говірками у Люблинщині на захід від нашої мовної теперішньої границі а саме мова соколівського повіту, де ще можливо частинно збереглась наша мова, де ще є наші Тимчуки, Петруки, Іванюки... — і далі на захід від лінії Межиріччя, району Радина, Любартова, Люблина, Красностава, Білго... Лежайська, Ряшева, Ясла, Нового і Старого Санча у цілій смузі аж до Висли.

Зокрема про Люблинщину мав я інформацію, що там народ говорить мовою найзближеною до літературної, що там ... „справдивих" мазурів, хіба кольоністи.

Цікаво ще довідатись, чи народня память не зберегла слідів взаємин українського масиву з заходом, з Вислою. Між іншим, пригадую одну нашу приказку, яка не подобалась нашим західнім сусідам, коли хто її цитував: „Від Києва до Кракова, всюди біда однакова".

Коли придивимося до лінії Висли на мапі і до лінії теперішніх наших мовних земель, то спостерігаємо цікаве явище: ці лінії згрубша зберігають рівнобіжний напрямок. Правда, відстань вагається поміж 60 і 100 кільометрів, але пересічна віддаль є коло 75 км. Крім того лінія Висли, починаючи від Кракова, через Щучин (Щуцін), Сандомир і до Пулав та Дембліна (Дублин) творить згрубша частину кола з проміненем коло 150 кільометрів і з центром у Пйотркові.

Коли ми закреслимо з цього ґеометричного центра коло з проміненм яких 200 км. то воно перейде крізь такі близькі до наших земель місцевості: Соколів Підляський, Сідлець, Луків, Радин (Підляський), Любартів, Люблин, Янів, Ніско і Судишів (Сендзішув).

Закреслюючи коло проміненм яких 225 км. (75 км. від Висли), одержимо вже чистинно такі наші місцевості:

Межиріччя, Парчів, Білгорай, Ряшів, Ясло, Горлиці, Шляхтова коло Щавниці.

Коли ще збільшимо промінь кола до 250 кільометрів (100 км. від Висли), то осягнемо ще більше наших місцевостей: Біла, Красний Став, Лежайськ, Переворськ, Березів, Коросно, Криниця.

Із цих кол яскраво можемо собі уявити, як правильно, систематично, вперто зупинювали наші діди наступ нашого західнього сусіда на наші народні землі і коли б історія була для нас трохи прихильніша, то ці втрати не були б такі великі.

Значіння залізниць при нашім відступі не було, як бачимо, так велике, як дехто припускав, тим більше, що наші втрати сягають назагал на 200—300 літ тому, коли залізниць ще не було. Тільки на Холмщині й Підляшші наші втрати свіжіші і то тут більш зашкодила власне та московська невміла політика на наших землях, (головно національно - ісповідна), ніж залізниці.

Підраховуючи згрубша теренові втрати у смузі: Висла—наші сучасні мовні границі, знайдемо, що вони доходять до яких 40 тис. кв. кільометрів.

Коли б навіть ми ще привернули назад біля 5 тис. кв. кільометрів (що ще є можливе), то все ж наші втрати будуть величезні: вони творять нині 80 відс. наших колишніх земель, коли брати нинішні границі Ген. Губернаторства. Очевидно, що при загально-національному мірилі ці втрати на заході не виглядають так прикро.

Під кінець зазначу, що найбільш здержали натиск польського наступу такі наші околиці:

На Холмщині Тарногородщина (60 км. від Висли) і Лежайщина (65 км. від Висли).

Ще раз дозволю собі підкреслити те велике значіння, яке має для української науки точніше дослідження порушеної тут справи дійсного відступу наших західніх границь.

Пйотркув, в грудні 1940 р.

Б. ЛЕПКИЙ

З Новим Роком

СІЙСЯ, РОДИСЯ
ЖИТО, ПШЕНИЦЯ,
ВСЯКА ПАШНИЦЯ
СІЙСЯ, РОДИСЯ!

ХАЙ ЗОЛОТИТЬСЯ
ЯРА ПШЕНИЦЯ,
НА НИВІ ЖИТО
ХАЙ КОЛОСИТЬСЯ
ГОСПОДАРЕВІ І ГОСПОДИНІ
І ДІТОЧКАМ ІХ І ЧЕЛЯДИНІ.

НА ОБОЛОНЯХ
КОРОВАМ, КОНЯМ
ХАЙ ШУМЯТЬ ТРАВИ
СІНА Й ОТАВИ.

В СТАЙНЯХ КОРОВИ,
В ПАСІКАХ БДЖОЛИ,
ЩОБ ВАМ НЕ БРАКЛО
ХЛІБІВ НІКОЛИ.

В ПОЛІ РОБОТА,
В ХАТІ ОХОТА,
ЩОБ ВАС МИНАЛО
ГОРЕ Й ТУРБОТА,
ЩОБ ВАС МИНАЛО,
НЕ ТУРБУВАЛО,
ЩОБ В ВАШІЙ ХАТІ
ЩАСТЯ СІДАЛО.

ЩАСТЯ СІДАЛО
НА ПОСИДІННЯ,
ЧЕСНЕ ХОТІННЯ,
ЧИСТЕ СУМЛІННЯ. —

З НОВИМ РОКОМ!

Б. Л.

Новорічний спомин

Приходство в Поручині (дві милі від Бережан), куди мій батько перенісся з Креґулця (на Поділлі), заки я ще став ходити до школи, було найстарше не лиш у деканаті, але мабуть у цілій епархії.

Ґанок на карбованих стовпах, дебелі двері, густо цвяховані, з таким штудерним замком, що чужий чоловік не вмів його ні відчинити, ні замкнути, деревляні стелі з грубезними сволоками і двері з покою до покою на чопах, колені, не гиблювані і без клямок, тільки з затичками, врешті малі вікна й височезні пороги, — все воно нагадувало ті часи, коли люди казали собі, що хата є не лиш до мешкання, але й до оборони життя і маєтку.

В хаті тій були три невеличкі кімнатки, кухня, передпокій при ґанку й сінки при кухні. Тільки всього. Від вїзду стояла вона на високій підмурівці, а від городу мала вікна так низько над землею, що пси заглядали крізь них до середини й облизувалися, як застали нас при обіді. Літом поручинське приходство виглядало, немов якась хатка з казки, бо по стінах, від землі аж до стріхи спиналися чайні рожі, густо обсипані цвітом, а додом стелилася рута й васильок.

Але зимою не було тут так гарно. Хату, мов у кожух вбирали в грубу загату, бо без того годі було би перетривати морози.

Чудовий цвітник і довга стежка від хати до саду, обсаджена винничками, спочивали під білою скатерткою снігу. Як повіяли вітри знад великого бережанського ставу, хата тріщала й постогнувала, неначе нарікала на свою старість. Тільки комин сидів на високій стрісі й пускав дим під небо.

Тихо й спокійно плило щоденно життя в поручинськім приходстві.

В осені й зимою батько щодня правив Службу Божу, а по Службі Божій ішов на поминки до котрогось із селян, де пересиджував на розмові аж до вечора. Село не мало школи, письменних людей можна було почислити на пальцях, загалом культура в тім глухім куті нагадувала XVII століття, тому то батько вважав ті розмови на всілякі теми з нагоди поминок одним із кращих засобів освідомлювання села. На каву приїздив, чи приходив до дому, бо кава на приходстві куди важніша навіть від обіду.

По каві короткий відпочинок, а коли засвітили лямпу, являвся дяк Янчинський на господарську нараду й здавав звіт про всьо, що діялося в селі. Та ще він не вийшов, як приходили „люди", то наняти Службу Божу, то просити „отця духовного" о раду, то прямо побалакати собі.

Батько був молодий, „працю над народом" уважав свїом святим обовязком і не думав про те, якби то позбутися нецікавих гостей як найскорше, лиш просив їх сідати й починав розмову.

Такий спокійний та одноманітний спосіб життя змінявся перед Різдвом.

Починалися святочні порядки. Білили стіни, лугом зливали підлоги й деревляні стелі, батько їхав до Бережан, буцім то по „справунки", а на ділі, щоби того всього не бачити. Це вже належало до мами.

Свята минали як сон і то короткий сон, бо всього мали ми шість днів вільних від шкільної науки. День перед Свят-Вечором і день по святах ішли на їзду так, що на самі свята залишалося всього чотири дні. І що це чотири дні?

Ще ти не розглянувся добре по хаті й по обійстю, ще не насанкувався й не нахозився на потоці, а вже збірай свої „манатки" і вертайся звідки приїхав. Ціла потіха, що за кілька днів Новий Рік. Батькові іменини.

Було це в нас велике, родинне свято. Приїздили сусіди й гості з Бережан, пані й панове, душ двадцять кілька. Де й як вони містилися в поручинській тісній хаті, в отсих трьох невеличких кімнатках — того собі нині навіть уявити не можу. Але якось

Павло Лисяк.

Пізнаваймо сучасну Німеччину

1919 році, отже негайно після закін- і світової війни, появився І-ий том і німецького історика, соціольоґа й ософа, Освальда Шпенґлера, п. н. „Занахідного світу". Другий том тієї і появився в 1922-ому році. Зараз пійоави згаданого твору, виникло біля о надзвичайно запальна прилюдна ди-я, яка довший час не вгавала. Німець-учений виходив зі засновку, що люд-життя підлягає таким самим законам нтку, як життя тварин й взагалі орга-го світу. Прояви й роди орґанічного проходять у свому розвитку всі ступ-д найнижчого до найвищого й потім хильно йдуть до занепаду та вкінці м відумирають.

пираючися на них премісах, Шпенґлер отив увесь арсенал наукових аргумен-і доказів, з яких без сумніву виникало, наш західній світ, отже наша ціла тура та цивілізація, засуджені на певі невідхильну загибіль. Це було щось несамовите, як коли б лікар, постан сам на собі безсумнівну діягнозу ілікувальної, смертельної недуги, — м тільки приглядався й нотував постуедуги, що веде його до певної смерти.

, ніде правди діти, було чого тоді віи в певну загибіль західнього світу — ої Европи. Бо світова війна, яка впрок чотирольітніх змагань на всіх боєви-Европи й Азії проковтнула міліони тв погибшими й раненими, а також юномічні втрати в матеріяльних цінно-, зовсім не привела людства до спокою актично не розвязала задовільно ні од-проблеми, видвигненої в цій світовій і. І то не тільки супроти народів, що у виграли. Велитенська область б. роької імперії ввійшла у стадію небувалоосі в історії соціяльного перевороту. іта Европи здрігалася в постійних суогах політичних, соціяльних, господарих й моральних потрясень. Кордони ноовсталих в Европі держав виявилися видною провізорією. Господарське жит-завмерло від загального паралїжу. Міи робітників не мало праці й укупі з і голодувало. В самій Німеччині, за статичними даними згинуло від голоду й дн близько міліон людей, в чім львина ка були жінки й діти, жертви воєнної бльокади та версайського мира. Ні одна европейська валюта не зберегла своєї довоєнної вартости, а поголовно всі перейшли фазу більшої або меншої девалюації (обезціннення). Страйки й льокавти чергувалися всюди, як підскоки й упадки температури у безнадійно хворої людини. Ніякі міри й засоби, що їх хапалися уряди европ. держав для ратунку — нічого не помагали. Число народин усюди постійно падало. Ясно було, що людство Европи біольоґічно вимирає. Жахливий був теж упадок загальної моралі. Ніколи раніше так безсоромно всюди не царило загальне моральне розперезання, повне отупіння на людський біль і кривду, нехтування людським життям й гідністю, ніколи так цинічно не виявився нестримний гін до розкоші й уживання, та вкупі з ним не видко було таких суперечностей в соціяльній позиції — щасливих й нещасних, безумних багатіїв, до того виросших через ніч, та крайніх нуждарів. Навіть завіти релігії й церков, отих посвячених, здавалося, й непорушних установ, виявлялися на тлі тієї безнадійної, жахливої дійсности, якоюсь траґіфарсою, бо не були вони всилі дати стриму розхитаним колесам возу нашої культури, що летів у пропасть.

Та коли страшна була картина дійсности у цілій повоєнній Европі, то наскільки страшнішою мусіла бути в самім центрі тієї Европи, у пригніченій та упокореній Німеччині. Орґанізм великої, понад 70-міліонової культурної нації терпів усі наслідки війни й злощасного мира. Всі спроби політиків веймарської републики вийти з завороженого кола — не вдавалися. Число безробітних дійшло вже до кількох міліонів. Ось чому Шпенґлер назвав свою книгу: розвалом західнього світу. Бо ж ясно було, що, коли впаде Німеччина, то загине й ціла Західня Европа.

Та саме тут сталося чудо. В момент найнижчого упадку — народ стрепенувся. Без ніякої посторонньої допомоги він сам у собі знайшов ці творчі й могутні сили, які просто через ніч його переродили й переробили. Які не тільки завернули його знад берегу пропасти, але впродовж кількох літ геройських змагань зразу внутрі, а потім супроти ворожих зазіхань постороннього світу — підняли його на вершини недосяжної досі могутности й блеску. Це вчинила в Німеччині націонал-соціялістична революція, зорґанізована, кермована й проведена її Фірером.

Для кожної думаючої людини все було ясно, що решта світу не погодиться з істнуванням націонал-соціялістичної Німеччини без спротиву. І що до зудару між двома цими світами, раніше чи пізніше, прийти мусить. І до цього зудару справді прийшло. Ми саме в розгарі ґіґантичних змагань. Ці змагання вирішать долю Европи й узагалі цілого земського ґльобу на довгі, довгі десятки літ.

Тому нам слід добре приглянутися й ще краще вивчити все те, що називаємо сучасною, націонал-соціялістичною Німеччиною. За польської влади українська преса тієї змоги не мала. Не тільки з уваги на загальну баніцію, якою була охоплена вся політична література сучасної Німеччини в Польщі, але перш усього з уваги на цензурні умовини. У своїм засліпленню й тупості, польська цензура клеймила кожну, хочби найбільш безсторонню статтю чи замітку про Німеччину, просто як державну зраду. З цього такий вислід, що українське громадянство, ніде правди діти, має дуже затьмарене уявлення про устрій й відносини сучасної німецької великодержави.

Отже тому кожний, хто тільки ці речі знає, має тепер обовязок по змозі своїх сил причинитися до якнайбільш всебічного поінформування нашого українського загалу про все, що торкається сучасної Німеччини. Цим він вчинить нам велике добро.

Ясно-ж як божий світ, що тут іде не тільки про „цікавість", але про ті підстави політичної освіти, без якої ніяке новочасне громадянство не може жити та діяти.

Потреба пізнати сучасну Німеччину накидається сама собою. Вже в тому короткому часі, в якому ми стрінулись тепер віч-у-віч з III. Німеччиною, всі ми, навіть ті, що знали к о л и ш н ю Німеччину та знають німецьку історію і культуру, могли переконатись, що не знають н и н і ш н ь о ї Німеччини: її ідеольоґії, господарської орґанізації, земельної реформи, виховання молоді, організації шкільництва і т. д., і т. д. Чим скорше пізнаємо все це, тим повчальніші будуть для нас висновки!

——o——

тлися, а навіть знаходили ще й місце столик до віста, або тарока для старших ів, що без карт не знали забави. А раз, гадую собі, бережанці привезли зі сою гімназійну орхестру й молодь танцювана перекір „дідьчій тісноті" і на злість гоптаній підлозі, що вабуть памятала ще часи, коли війська Хмельницького перешли під Зборів. Гостинність розпирала ни — та й годі.

Для мене на татових імянинах був один икрий момент. Я мусів ще перед святами ласти коротке „повінчування", інструктор правив його, вислухав, коли я навчився память, а в Поручині треба було знайти ку хвилину, коли батько був сам і вигосити цей еляборат. Нераз цілу годину увався я за батьком, як тінь, поки не при- р його десь у кутку та не збувся цього нечного та не легкого обовязку. Потім е й дихалося лекше, тим більше, що гоей було багато, деякі мало коли й зустрілися з собою, так тоді користали з нагоди, щоб набалакатися за всі часи, а на мене звертали уваги, не казали деклямувати 3елізаря", ані „Дай води, Аллах, бо пропадаєм" і не завдавали мені, як на діточу зову, досить важких питань. Бігав я з рисказами від мами до кухні, а за вечерою, о тривало не менше двох годин, старався авіть помагати мамі. Але що ж. За мною снувалася думка, що за кілька годин треба буде вертатися до Бережан, бо завтра школа й це мене так тривожило, що все, чого я не торкнувся — з рук мені летіло, все одно, чи був це ніж, вилки, чи склянка. Один такий поворот з батькових імянин, коли я був у ґімназії, закінчився навіть досить трагічно.

Ще підчас вечері зашився я поміж футра на ліжку в передпокою і кріпко заснув. Гадав собі, що чейже не будуть розіспаного хлопчика насилу в мороз відвозити до Бережан, зачекають до завтра.

Та куди там! Дядько Кузеля із Звиринця, що приїхав був сам один прегарними молодими кіньми, переконав мого батька й маму, що найкраще буде, як я з ним поїду. Залубеньки на дві особі, нова бараниця, коні, як птахи перелетять ті дві милі за одну годину. Збудили мене й як я не просився, як не випрошувався, мусів одягнутися й їхати з дядьком. У залубеньках сиділо нас двох, а поміж нами торчала дубельтівка, бо дядько був лісничий і без рушниці в дорогу не пускався.

Коні дійсно, як птахи перелетіли, то догорою, то обалонями тих кілька кільометрів між Поручином і Гиновичами. В Гиновичах треба було віхати в браму і попри ґуральню шульнути на став, а тоді попоєек ставу до Бережан.

До ґуральні зїздилося з дуже прикрої гори.Ніч була ясна й дядько нараз побачив, що брама була чомусь то зачинена. Молодих коней годі було в половині гори в такім скорім бігу стримати й тому дядько, щоб вони не увігналися в браму й не наробили каліцтва, повернув нараз направо й залубні шульнули з берега на замерзлий став. Але беріг був у тому місці зависокий і застрімкий. Коні з дишлем і орчиками відірвалися від залубень і полетіли на став, а залубні перевернулися з нами раз і другий та накрили нас собою. Я почув сильний удар у карк і втратив память. Коли прийшов до себе, побачив дядька, що обтулював мене бараницею і казав, щоб я сидів тихо й нічого не боявся, бо він піде шукати коней. Що лиш тоді зрозумів я, що мене рушниця так сильно вдарила і пробував повернути головою, але не міг. Так само боліли мене руки й ноги й ціле тіло. Довго дядько гукав і свистав на коні, врешті зловив їх якось, припровадив, налаштував залубні і незабаром були ми в діда, на бережеnському приходстві.

А ранком лікарі, перевязка, ліки.

Два місяці нездужав я тяжко й не ходив до школи. Але року не втратив, навіть не казали мені здавати того, що опустив...

З тої пори я на всяку рушницю **дивився кривим оком.**

З голосів преси

Новорічні міркування

З нагоди Нового Року появилися в цілій світовій пресі міркування на тему сучасного політичного положення. Деякі цікаві передруки цих міркувань находимо в німецькій пресі. І так, **„Франкфуртер Цтґ"** передає новорічну статтю колишнього ніппонського амбасадора в Римі Шираторі, поміщену в **„Токіо Асаґі Шімбун"**, на тему завдань, що ждуть Ніппон.

„Війна між Німеччиною та Англією — пише м. ін. Шираторі — є війною між Ніппоном та Англією, бо від висліду цієї війни залежить доля Ніппону". Цей вислід є вже нині відомий. Однак Ніппон мусить помагати Німеччині так, як Америка Англії. Справжнім **ворогом** Ніппону у китайському конфлікті **не є** Чункінґ (теперішня столиця Чанкайшека, противника Ніппону — Ред.), але Англія та Америка, бо вони із капіталістичного інтересу **не хотять** визнати також і новий східноазійський господарський простір. Ніппон мусить поширити засяг своєї фльоти на південь, щоб забезпечити джерела сирівців."

Ця сама **„Франкф. Цтґ"** (ч. 10) містить статтю свого московського кореспондента на тему новорічного числа московської „Правди" та звязаних з ним інсинуацій англійської преси:

„Англійська інформативна служба тримається вперто надії, що гаряче вичікуване захламування німецько-совітських взаємин таки врешті стане дійсністю. Лондонське радіо та бюро Ройтера обсилають англійське та американське громадянство подробицями, що мали б доказати нібито суперечність інтересів між Німеччиною та Совітами. Англійська інформація пописувалася навіть знанням про дипльоматичні ускладнення між Совітами та Румунією. Румунський посол у Москві, кол. міністр закорд. справ Гафенку є здається з якихось причин особливим терном в очах англійців. Про його нібито відкликання сповіщали вже англійські джерела тричі; але й нині не відповідає воно дійсності. До низки цих заввг належить врешті також метушня, що повстала довкола новорічної статті Сталіна, яка нібито мала появитися 1 січня у „Правді". Сполохані закордонні кореспонденти в Москві, які й без цього сильно відчувають недостачу совітського інформативного матеріялу, не вірили своїм очам і вухам, коли нагло звалилися на них чисельні телефонічні запити: — що саме є на річі з новорічною статею Сталіна?... На ділі „Правда" помістила на першому місці вислів Сталіна зперед трьох років, взятий з його отвертого листа до товариша Іванова, в якому зовсім загальниково була поставлена вимога „постійної мобілізаційної готовости" совітського народу. Цей, дуже часто тут повторюваний цитат передрукував опісля „Дейлі Мейл", а за ним англійське радіо, при чому змінили його та пофальшували, називаючи його вкінці новорічною заявою Сталіна. Ясно, що таке обманювання громадської думки мусить мати короткі ноги. Урядова совітська телегр. агенція „Тасс" оголосила у пресі і сов. радіовисильні такий комунікат: „В закордонній пресі поширюють вістку, що 1-го січня в часописі „Правда", чи в іншому совітському часописі появилася стаття, чи новорічна заява Сталіна, в якій обговорювалося міжнародне положення. „Тасс" уповажнена опрокинути цю вістку, як видумку".

Конфлікт з Ірляндією загострюється

Нема сумніву, що Анґлія рішилася за всяку ціну зломити опір Ірляндії, щоби здобути ірляндські порти для своїх воєнних і транспортових цілей. Про пляни і підготову анґлійського уряду в цьому напрямі пише бріссельський кореспондент „Джіорнале д' Італія":

„Продовж грудня прислали англійці до Бельфасту, столиці північно-ірляндської області Ульстеру (що належить до Англії — Ред.) кілька англійських дивізій, броневики, танки, тяжкі моторизовані батерії і літаки. В Бельфасті, Лондондері та Портадавні побудували англійці нові летовища.

На кордоні вільної Ірляндії та о[…] Ульстеру розбудовують по ірляндс[…] боці широко заложені укріплення. П[…] Де Валера заявив в інтервю для аме[…] ської преси, що ірляндський уряд рі[…] боронити невтральности та самостійнос[…] ляндії навіть зі зброєю в руках, без о[…] на жертви такого кроку. Крім цього д[…] лера вважав конечним видати гарячий [..]клик до багатьох міліонів ірляндців в [..]риці, з яких неодні здобули там ви[…] становища, — прохаючи їх допомоги т[…]тримки. У свойому заклику зажадав пр[…] де Валера, щоб американські ірляндці [..]слали до Ірляндії зброю та харчі, зобо[…]ючися при цьому заплатити за всі ці по[…] готовими грішми.

Заклик де Валери про харчеві по[…]кидає світло на грізне примусове поло[…]ня, в якому опинилася вільна Ірлянді[…] щораз то сильнішим натиском Анґлії. В[…] таки політику невтральности де Валери [..]тримують три найбільші ірляндські па[…] консерватисти, партія Косґрева та о[…]ційна дотепер робітнича партія. Зате в [..]якій опозиції до нього стоїть „ірлянд[…] республиканська армія", яка з рації свого [..]ціонально-революційного характеру до[…]ється радикального розриву з Анґлією [..] приєднання збройною силою анґлійс[…] Північної Ірляндії в склад ірляндської [..]жавної території.

Тимчасом анґлійський уряд за посере[…]цтвом північно-ірляндського (ульстерсь[…] — Ред.) премієра Ендрюса зробив де [..]лері нову пропозицію. В ній анґлійсь[…] уряд виявляє готовість погодитися після [..]ни на прилучення Північної Ірляндії до в[…]ної Ірляндії, якщо ірляндський уряд по[…]диться тепер віддати морські бази в Захі[…] Ірляндії та ірляндські летовища Анґлі[…] піде з нею на військовий союз. Але ірля[…]ський уряд протиставляється дотепер анґ[…]ському натискові й не змінив свого при[…]піяльного становища.

У смузі Ульстеру появилися тепер [..] анґлійські аґенти, які всіми силами нам[…]ються спровокувати прикордонні конфлі[…] з вільною Ірляндією і таким чином дати [..]ґлії побажану притоку до військової інт[…]венції. Вслід за цим на кордоні між Пів[…]ною та вільною Ірляндією мало прийти [..] останньому часі знову до крівавих сутич[…]

Михайло Островерха.

Зимові будні

Рим, 1. січень 1941.

Зимові будні як оті крутіжі Тибру, нудні, однакові, хоч і мають свій колір, свою глибінь, поезію. Бо в житті людини все буденніє, сіріє і тому людина мусить щоразу переживати якісь глибші події — радости, смутку, мізерії — що приносять у її душу нові враження, зворушення.

Рим, тепер у зимі, має свої будні. Різдво прийшло зі снігом, морозом і повними небесами сонця. Декілька днів римляни невміло, непрактично цюпали джаґанами то рискалями зішкробували ожеледу і кулились з холоду. В полудне, коли сонце найкраще гріє, по всіх кутках, по всіх засонячнених майданах було повно народу: італієць без сонця почувається дуже сумно, бідно.Ще перед самим Різдвом по Палятині, по Аппії Антіка, по Монте Сакро нипали римляни і скубли усяку зеленину — ярину, бо смашна вона і здорова, а й без зеленої, свіжої ярини, як без сонця. На городах поза Римом бачили ми біб, що вже по коліна був вигнав; уже на лютень-березень був би римлянин заїдав його зеленим із овечим сиром, хлібом, поливаючи все те добрим вином. Це ж весною найсмашніший присмак у Римі! Та — прийшли оце морози у усе згоріло, згинуло.

А жіноцтво в ті морозні дні, як і в теплі, на ногах довкова панчішка, сандалики, що в них пяти і великі пальці наверха, а на спині чепурне зимове футро й такий же на голові капелюх. І це в мороз чи в теплу днину, бо італійка тримається модносезоново зими, а не тієї справжньої.

Зате Новий Рік уже був римський — зовсім потепліло. В ніч Сильвестра були зборонені гамір, стріляння, крики, гучні забави по публичних льокалях. І римлянин не міг триматись у ніч Сильвестра своїх прадідних звичаїв. І не міг опівночі викидати з вікон простісенько на вулицю старі та неужиточні причандали: ось, як старі тарілки, горшки повні попелу, спалені жарівки, тощо. Все те опівночі, бувало, летіло з лоскотом на вулицю. Уявіть собі: як це, колись, ще рік тому, ранком вулиці пишались! Цей рік — тихо, темно, безгімірно, аж сумно. Тільки приватно, по родинах, у гурті з приятелями, зустрічали тут Новий Рік вистрілями пляшок шампану — як хтось міг собі на того шампана позволити! І коли ви над раном ішли з шампанською кровою у жилах до хати, — бачили, як у сумерках ранку вешталися підохочені римляни: самі мужчини, ні однієї жінки. Бо кажуть, що стрінути під Новий Рік жінку, — то весь рік итиме нашкереберть.

Сьогодні — Новий Рік. Небом проливають хмарки, що граються зі сонцем. Вулиці, майдани, городи залиті народом. Молоді люди, то й без плащів повиходили під те весняне в зимі сонце. На Пінчіо уже давно, ще як перед вибухом тут війни, було стільки народу. Вулиці були залиті народом до пізнього вечора: всі сновигали, вештались у непроглядній темряві воєнних днів.

А на вечеру весь Рим їв сьогодні сочевицю. Бо є тут такий звичай: хто хоче мати через цілий рік гроші, той на новий рік мусить їсти сочевицю. Ну, а ви самі скажіть: щоб там не було, і коли б це не було, і де би це не було, — то чи істнує на світі хтось такий, щоб грошей та не хотів?!

—с—

Наїзд анґлійців на Америк[…]

Анґлійська пропаґанда в Америці йде [..] величезною натугою. Дещо світла на ро[…] міри цього пропаґандивного апарату ки[…] **„Ноєс Вінер Таґбл."** в кореспонденції [..] Штокгольму:

„В статті вашинґтонського кореспонде[…] „Дейлі Телеґрафу" находимо наглядну к[…]тину величезного наїзду анґлійських уря[…]вих висланців на Америку, які під покри[…]кою всяких урядових функцій там попри[…]щувалися. Урядове анґлійське представни[…]тво у Вашинґтоні та в Ню-Йорку складає[…]ся з кількох тисяч людей. „У Вашинґтоні [..]ребуває тепер більше анґлійців ніж будь [..]ли від 1814 р., коли то анґлійські військ[…] частини здобули американську столицю", [..] пише „Дейлі Телеґраф". Тісніше і властн[…] дипльоматичне представництво у Вашинґ[…]ні складається з 500 осіб, через що анґл[…]ська амбасада та її бюра сильно випереди[…] своїм обємом усі інші чужинецькі предст[…]ництва. Сам дипльоматичний штаб склад[…]ється зі 135 дипльоматів, решту творять п[…] дипльоматичні представники та урядов[…] Прийшлось піднаймити цілий ряд нових [..]динків, щоби примістити такий збільшен[…] штаб службовців. Друге з черги найбіль[…] число службовців має в Америці анґлійсь[…] міністерство господарської війни. На трет[…]му місці стоїть летунська комісія, що так[…] займає цілий будинок. У Ню Йорку на[…]диться головна кватира анґлійської заку[…]вочної комісії, що складається з немен[…] ніж тисячі урядовців і поверх 500 т. зв. к[…]трольорів, які їздять по усіх стейтах, ві[…]дують фабрики і провірюють доставу зам[…]леного военного матеріялу."

Лев Лукасевич.

125-ліття преси в службі нації

В цьому році святкуємо нещоденний ювілей 125-ліття української преси, що розпочала своє життя появою „Українського Вістника" і „Харківського Демокрита" у 1816 році.

Зупинимось коротко над поняттям терміну „преса", що його в західньо-європейському світі стосують тільки до щоденної ґазети. Бо не-щоденник — це лиш періодик, який не всилі відповісти основному інформаційному завданню преси. Тому на заході тижневик з характером ґазети-щоденника є явищем майже небувалим. З нашою пресою є інакше. Вона в переважній своїй більшості є періодиком з накиненою ролею щоденної преси. Донедавна до нашої преси зараховували деякі дослідники навіть календарі, які відігравали ролю пресового інформатора селянських і міщанських верств українського суспільства. Явище це не є виключно українське — воно взагалі не було чуже у відносинах на сході. Отож, говорючи про періодик в західньо-европейському розумінні, вміщаемо їх у спільному понятті преси. Таке поняття здобуло собі право громадянства в науково-дослідчих публікаціях про українську пресу.

Перші сліди преси взагалі надибуемо у 700—800 літах після Н. Х., — є це „Пекінська урядова ґазета" в Китаю. На заході в старому Римі „Акта Діюрна" і „Акта Сенатус", далі перші ґазети в зближенні до сучасного розуміння преси в початках XVII ст.: „Авіза Реляціон одер Цайтунґ" 1609 р., „Вехентліхе ордінарії унд екстраордінарії Цайтунґ" в 1615 році. Західньо-европейська преса випередила українську на 200 років, хоч преса в Україні датується вже 1776 р., коли у Львові почала виходити „Ґазетте де Леополь", тижневик на французькій мові, і в 1809 р.: „Прейсъ-Курантъ приходящимъ въ Одессу иностраннымъ товарамъ и исходящимъ российскимъ товарамъ", як щотижневе видання. Хоч ці періодики появлялись на українській території, проте були це нам цілком чужі змістом і мовою видання. Одначе вже у 1816 році, як ми вже згадували, зявляється „Украинскій Вѣстникъ", місячний журнал російською мовою, пізніше українською та російською. В тому ж році виходить гумористичний журнал українською та російською мовами „Харковскій Демокритъ".

„Украинскій Вѣстникъ" був місячним журналом, що його завданням було всебічно освітлювати культурно-національне, політичне та економічне життя України. Видавцями його були Філомофітський, Гонорський та Гр. Квітка. „Харковскій Демокритъ" — сатиричний місячник під редакцією Масловича та Гулак-Артемовського, які містили свої вірші та короткі замітки теж і українською мовою.

Слідом зявляються „Харковскія Извѣстія", далі „Украинскій Журналъ" (1824—1825 рр.). Містили вони багато матеріялу українською мовою, та були під впливом харківської ґрупи громадських діячів. Всі ці орґани преси появлялись коштом та силами найвидатніших українських громадян.

Вже в 1825 році преса в Україні завмирає і з 1831 р. бачимо спроби заміни періодичної преси альманахами та збірниками („Украинскій Альманахъ" 1831 р., „Запорожская Старина" 1833 р.). Сувора цензура тих часів, денаціоналізація верхів українського громадянства, боротьба за істнування нижчих сфер, що були кріпаками, ворожe оточення та російське виховання в російській школі — це все перешкоди в праці піонірів нашої преси. Причини ці пояснюють нам також, чому наша преса спершу послугувалась двома мовами, головно російською. Ці перші ластівки української преси, не дивлячись на короткотривалість свого істнування, прислужились до народин національних і демократичних гасел і створили атмосферу, що в ній могла розвиватися національно-громадська думка. Харків, з моментом відкриття університету (1805 р.), де скупчилися наукові, літературні та громадські сили України, дав початок культурно-національному життю Наддніпрянської України. До характеристики повстання української преси ще мусимо додати, що вона так само, як преса західньо-европейська, виникла не з бажання, чи вірніше наказу, урядових кол (як це було, наприклад, у Росії), а дякуючи громадській ініціятиві.

Другим етапом розвитку української преси є роки 1834—1848—1904. Повстання декабристів (1825 р.) і польське повстання (1830 р.) ще більше посилили гнет українського національного життя в Наддніпрянській Україні, в тому й української преси. За час майже 70-ти літ вийшли альманахи та збірники загально у скількості 14 назв, між якими чолову ролю відіграв журнал „Основа", що почав виходити в 1861 році в Петербурзі під проводом П. Куліша та при участі кирило-методіївців. Рік 1863 — це рік польського повстання в Україні та цілковитої заборони українського друкованого слова на території російської імперії. Культурний осередок переноситься на галицький терен, де вже в початках XIX. ст. під впливом Наддніпрянщини повстала відома „трійця" Маркіяна Шашкевича, Якова Головацького та Івана Вагилевича, що розпочала культурно-національне відродження Західньої України. Появляється альманах „Зоря" та інші спроби друкованого слова. Щойно революція 1848 року створює для української преси Галичини нову еру. Австрійський уряд вже не переслідує, як раніше, українське друковане слово, що правда лиш на дуже коротко, бо вже за два-три роки приходить реакція. Все ж, це дало змогу пустити коріння й у 1848 році у Львові (15. травня) починає виходити тижневик „Зоря Галицька", орґан національно-політичного Т-ва „Головна Рада". Офіційним видавцем та редактором був Антін Павенцький. „Зоря Галицька" це перший український часопис Галичини, що народився зусиллями українських громадян, як колись у Наддніпрянській Україні „Український Вістник". Австрійський уряд зараз же по революції намагається (для людського ока) видавати свої офіційні орґани в українській мові, які в 1850 році у формі урядових вістників повстають у Відні, Будині (Угорщина) та Чернівцях, але спроба ця не осягає великого успіху. Зате громадська ініціятива дає добрі сліди, преса в черговому 1849 році вже нараховує 4 назви і 1853 р. доходить до 10 назв. Від 1854 р. починає трохи спадати, але досить ступнево, та 1859 р. втримується на 5 назвах. Переважає преса ґазетного типу з розвиненим найбільше тижневиком.

Після розриву між „русинсько-народницькою" і „москвофільською" течією, що стався у 1866 р., наступає зміцнення українського громадського орґанізму Галичини, підсиленого ідейним впливом із Наддніпрянщини. Ще міцніше відчувається цей вплив після заборони українського друкованого слова в Росії. Він виявився у допомозі літературно-мистецькою та науковою працею, як також грошевими допомогами від громадських діячів Наддніпрянської України.

Поминаючи всі труднощі та перешкоди від поляків і австрійського уряду, відродження набирає сили та ширшого розмаху. Роки 1863—1876 дають значно міцніший розріст преси, різноманітність її напрямків, а Львів стає центром української преси цілої України. Чисельно преса від 5 назв у 1862 р. зростає до 9 назв у 1863 р., 16 — 1867 р. і втримується на висоті 12—13 назв.

Рік 1876 — це імператорський „указ" в Росії про заборону українських друків, який вигнав літературні сили Наддніпрянщини до Галичини (Нечуй-Левицький, Драгоманів). Термометр української преси на українській етноґрафічній території виказує 19 назв, які виходять у цілості на західньо-українських землях. У 1880 році починає виходити „Діло". Наддніпрянщина від довшого часу вже не має друкованого українського слова.

До 1905 р. українська преса в Галичині вагається в числах 25—30 назв, вибиваючись змістом на шлях европейської преси та здобуваючи міцні позиції серед читачів.

У 1905 р. розпочинається третій період розвитку української преси по революції в Росії. Характеристична риса того третього періоду української преси це те, що вона

Дмитро П.

„Христукання"

Гасли зорі, а ранній світанок сходив із небес на землю. Із коминів плив дим із ранішною молитвою господині. Під ногами скрипів морозом сніг.

Каганець на припічку блиснув каправим світлом і розбудив Івася зі сну.

— Не було ще Петруся, мамо?

— Ні! Або що?

— Як то „що"? Та ж нині Новий Рік. Ми умовилися йти христукати.

Скоренько вмився, взувся в старі татові чоботи, перевісив через плечі торбину, всипавши до неї зерен пшениці, та вибіг із хати.

Вулиця аж роїлася від таких як і він. На селі десь гавкали пси, скрипіли сусідські ворота. На порозі стрінув Петра.

— Чому ти не прийшов скоріш, так як учора ми умовилися?

— Заспав! Мама не збудили... Але ж мав я сон! Такий дивний! Снилося мені, як дзвонили дзвони як на Великдень. Селом проходило військо. Багацько, багацько його! Йшли й співали аж лоскотом несло по лісі. Попереду прапор лопотів на вітрі, люди кланялися, всі бігли до воріт і плакали з радости...

Петрусь розказував і вони дійшли так аж до приходства. Поправили торбини, натиснули клямку й увійшли в хату.

— Слава Йсусу Христу! — здоровив Івась, а Петрусь підтягнув зараз за ним:

„У вас нині Новий Рік
Ми не були, як вторік.
Христу, Христу, Марія
Два хрестики тримала,
А третеє кадило
По всіх кутах ходило,
По всіх кутах ходило,
Лише в однім не було.
Лише в однім не було,
Тай всі гріхи забуло.
А ви тсе знайте
Нам колача дайте.
Ви нам дасьте колача
Ми вам дамо рогача.
Ви будете рогачом робити,
А ми будем колачом ділити.
Сійся, родися жито, пшениця,
Всяка пашниця. Дай, Боже, на Новий Рік
Діждати жнив, як давніх літ!"

І зерно посипалося по хаті на долівку.

— Спаси Біг, спаси Біг! — дякували господарі.

І так від хати до хати проходив Петрусь із Івасем „христукати". Дехто давав гроші, дехто хліба чи голубців. По дорозі стрічали своїх ровесників.

— Ви кілько маєте?

— Пять... І по пів торби! А ви?

— Е-е, ми більше... — і розходились

А коли стали вже дзвонити в церкві на Богослужбу, хлопці поділились хлібом-голубцями, а гроші відносили вчителеві на „Рідну Школу".

——o——

являється в обох частинах України. В Наддніпрянській Україні наша преса недовго користала з вольностей. Російський уряд почав знову репресії проти преси, посипались конфіскати та арешти провідних українських діячів. А проте не вдалося вже зовсім знищити преси, яка в боротьбі проіснувала до 1914 року. Вже у 1903 р. нелеґально виходить „Вістник української київської студентської громади". Зате першим часописом по революції 1905 р. був „Хлібороб", що вийшов самовільно, без ніякого дозволу влади в Лубнях під редакцією Шемета. 24. XII. 1905 р. в Полтаві побачив світ „Рідний Край" під редакцією Олени Пчілки (Косач), за леґальним дозволом влади. У тому самому часі в Києві виходить щоденник „Громадська Думка", що його вже в серпні 1906 р. припиняє влада. На його місце приходить щоденник „Рада", за грошовою підтримкою відомого мецената Є. Чикаленка. „Рада" проіснувала аж до 1914 р., та в історії преси Наддніпрянщини заняла чолове становище, подібне „Ділові" в Галичині. Всупереч репресіям та заборонам повстають щораз нові часописи, охоплюючи все нові терени України. Київ, Полтава, Лубні, Катеринослав, Одеса, Харків, Прилуки, Звиногородка і Хотин — це вогнища української національної преси Наддніпрянщини. Преса набирає розгалуження — крім політичних орґанів зявляються журнали літературно-наукові, журнали-тижневики й сатирично-гумористичні. Чисельно — преса Наддніпрянщини, почавши від 7 назв у 1905 році, утримується до року 1914 (11 назв) постійно у висоті 9—14 назв.

Наддністрянщина залишилась тоді в попередніх умовах політичного розвитку й не втратила свого значіння, ведучи перед та перевищуючи інші українські землі числом часописів і різноманітністю їх напрямків. Там постійно відбувається нормальний зріст преси, який підносить її до числа 59 назв у 1911 р., та спадає до 16 назв у початках війни у 1914 році.

Назагал українська преса у рр. 1905—1914 завоювала читача та стала неминучою потребою широких мас нашого громадянства, а зявившись по всіх землях України і народившись поза межами етноґрафічної території, про що згадаємо зокрема, стала трибуною, звідкіль лунали всі актуальні тоді національно-політичні програмові гасла.

Війна 1914 р., яка в великій мірі відбувалась на українській етноґрафічній території, розпочинає новий — четвертий — період історії нашої преси. Репресії російського уряду повертають українську пресу до часів відомого „указу", але з тою різницею, що колись взагалі не було у визвольному українському русі сил, які діяли б всупереч волі уряду в такому широкому розмірі, як це було в часі війни. Ото ж, не вважаючи на строгий военно-репресійний режим, українська преса переходить у 1914 р. на Наддніпрянщині в підпілля, та постійно появляється в числі 3—5 назв впродовж війни до революції 1917 р. („Зоря", „Боротьба", „Вільна Думка", „Юна Україна").

Леґальна українська преса („Наша Кооперація", „Сяйво", „Рідний Край"), подавала свій голос, приглушений тяжкою цензурою, як могла, не відзеркалюючи — що правда — широкої української думки.

В житті української преси Наддністрянщини наступає теже перерва, а з посуванням російського війська на захід, щезають усякі прояви національного життя та можливости існування преси. Після відвороту російського війська відроджується у Львові „Діло" та „Українське Слово".

Революція 1917 р. розпочинає пятий період правдивого розквіту української преси, її різнобарвности та широкого розмаху. Число української преси Наддніпрянщини у 1917 р. доходить до 106 назв, а в 1918 р. до 218 назв. Київ має 11 щоденників при загальному числі 78 часописів. Зявляються щоденники західньо-европейського стилю, як напр. щоденник „Трибуна" під редакцією О. Саліковського.

Незалежність Західньої Области УНР приносить теж зріст преси, яка в 1918 р. має ще лиш 15 назв, а в 1919 р. вже 50 назв.

В Наддніпрянській Україні 1930 року чисельно преса зростає, появляються теж високовартісні орґани наукового та фахового змісту.

У рр. 1930—1939 знову осередок української преси переноситься на землі Наддністрянщини, де вона у завзятій боротьбі з польською цензурою та адміністраційними переслідуваннями переможно йде вперед та зберігає свої числові позиції, ба, навіть побільшує число щоденників з 1 до 3. Цей останній період розвитку української преси дуже характеристичний для пружинности й тугости українського життя на Зах. Україні. Щодо кількости, то преса Наддністрянщини та взагалі всіх західньо-українських етноґрафічних земель в останньому десятилітті повільно в боротьбі зростає, від 101 назв у 1930 р. до 117 у 1939 р., роблячи невеликі відхили ін плюс і мінус в поодиноких роках.

Українська преса за межами етноґрафічної території України, хоч творить окрему сторінку історії, є більше, як в інших народів, звязана зі своєю метрополією. Зродилась формально у 1849 р., коли в Відні уряд почав видавати урядовий вістник в українській мові. Фактично, у національному розумінні, є це рік 1880, коли в Женеві Драгоманів розпочинає видавати „Громаду", — перший часопис української політичної еміґрації. Далі 1886 рік у Шенандоа — „Америка", часопис української еміґрації в Америці.

Після російської революції 1906 р., еміґраційна преса все більше росте та стає трибуною, звідкіль лунав український голос для країв Европи та Америки, інформував та єднав українське громадянство з громадянством інших країв. Преса ця причинюється до значного поінформування західньої Европи в українських справах, появляючись теж в багатьох випадках у чужих мовах. Зростаючи від 1906 року (13 назв), доходить у часі світової війни до 34 назв, і пізніше навіть до 90 назв, тримаючись останньо на цій висоті більш-менш постійно. Напередодні 125-ліття української преси стоїмо перед новим етапом її розвитку.

В міжнародньому мірилі українська преса, хоч не здобула собі ще належного місця, проте в невимовно тяжкій боротьбі заняла таки 14-те місце поміж культурними народами світу.

Від „Українського Вістника" з 1816 р. до наших днів, українська преса зросла на 817 назв у 1939 р. та всупереч усім бурям і негодам наша преса була й залишається в службі української нації, яка теж із свого боку виявляє щораз більше й глибше розуміння ваги рідної трибуни й рідного слова.

Змінився колишній більш аматорський підхід до рідної преси її діячів та співробітників. А проте від найдавніших часів по нинішній день в українській національній пресі збережена та сама прикметна риса: тісний звязок з народом і служба народові. Фахівці дбають за щораз вищий рівень рідної преси, але й за збереження переданого їм у спадщині сутогромадського характеру всієї національної преси.

Разом теж із розвитком української бібліографії розвинулись студії над минулим української преси. Покищо найбільш опрацьована хроніка нашої преси, — наша пресова статистика. Нема ще виданого твору про історію української преси, де поруч із хронікарськими та статистичними даними був би зясований той прагматичний звязок, що ним є звязок думок та еволюції ідей. Така історія преси необхідна для пізнання історії української думки. Дай Боже, щоб ми невдовзі дочекалися такого твору!

—o—

С. ОР.

З Новим Роком

(З таборової поезії).

Недавно подали ми віршик, віддеклямований на Миколаївському вечорі, уладженому у Кракові. Нижче друкуємо, як черговий зразок своєрідної таборової поезії наших днів — вірш, що його рецитували мин. року на „Маланці" у таборі, на вул. Льоретанській у Кракові. — Прим. Ред.

Гей, старий дідусю, Роче,
Вже, ти хочеш, чи не хочеш,
А лаштуйся у дорогу —
Не поможе вже нічого:
Ні благання, ні прохання,
Бо година вже остання,
Насміхався ти над нами,
Йди до бісової мами!
Тю на тебе, цур та пек!
Згинь, пропадь, як Ридз і Бек!

Не жалієм за тобою:
Ти лучив вогонь з водою,
І ще досі, подивися! —
Як ми в пальці попеклися.
Ти казав, що чорне — чорне;
А було то ілюзорне, —
То не чорне, тільки біле,
А ми ж — вірити хотіли!
Тю на тебе, цур та пек!
Згинь, пропадь, як Ридз і Бек!

Ми тебе забудем хутко,
Без розпуки, жалю, смутку,
Ми клепсидри не повісим,
Ні на стипі не потішим
Свого серця! Память вічну
Не запієм возвелично,
Ні потому не промочим
Ані горло, ані очі...
Тю на тебе, цур та пек!
Згинь, пропадь, як Ридз і Бек!

Ну, а ти, малий юначе,
Що уже в колисці скачеш,
Хоч голодний трохи може
І примерзлий на морозі,
Та такий веселий, хвацький,
Хоч ще лазиш тільки рачки,
Та з шабелькою тонкою
Вже готуєшся до бою, —
Хлопче, хлопче, в добрий час!
Поможи ти нам, хоч раз!

З тебе виросте, до біса,
Забіяка і гульвіса,
По головці всіх почешеш,
І кілків на ній натешеш,
І поштуркаєш, що сили,
Всіх під ребра, щоб ревіли,
Ще й натреш їм добре вуха,
Щоб вертілися, як муха, —
Хлопче, хлопче, в добрий час!
Поможи ти нам, хоч раз!

Підростай, козацький сину!
На вишневу глянь дручину,
Плюнь у руки — й за ломаку,
Ворогів у нас, як маку!
Не питайся, а бий, щоб пір'я
Розлетілось і ганчір'я,
Щоб тріски кругом летіли,
Щоб зразу ж усі й присіли, —
Хлопче, хлопче, в добрий час!
Поможи ти нам, хоч раз!

На оказію цю пишну
Навіть вихилимо лишню...
Щоб ти ріс, щоб пухли мязи,
Щоб ти міг крізь перелази
І загати — за дівками
Добре лазити ночами,
А чужим, щоб парубійкам
Відхотілась скоро бійка! —
Хлопче, хлопче, в добрий час!
Поможи ти нам, хоч раз!

Анатоль Курдидик.

Українці у Відні

Відень 25. грудня 1940.

Двоміліонове місто. Справжній хаос камяних будівель, лябіринт вулиць і площ. У велитенських, монументальних будівлях дрімає добрих кілька століть історії. З памятників дивиться на вас мистецтво, література, музика. Св. Степан — символ, що виростає понад усе й могутньо, коронково різьбленою вежею преться в небо, в вершини.

Внизу, по тротуарах, тече людська річка, вулицею сунуть авта, червоні, як у Львові, трамваї, автобуси. Вистави — оргія красок і форм, вивіски переганяються в оригінальності. Людська річка, як усюди: футра й протерті плащі, молоді й порізані морщинами обличчя. Щораз вояк, однострій. На стовпах кольористі афіші й угорі протинають небо телеграфічні дроти.

Ось це все, в повені дерев, у хмарі куряви й зимовій півмлі — Відень. Стоїш чи йдеш — чуєш: нікому ти нецікавий. Як у кожній метрополії, де димарі й палати, де вигода й нужда, добро й зло.

Відень. Місто вальсів і романтики. Теж місто моди, галянтерії, своєрідного життевого підходу, місто цісарів і мирових договорів.

*

Десь, порозкидані в плутанині вулиць і кварталів, по передмістях і підміських оселях, живуть серед представників усіх націй і українці. Чотири тисячі — каже устна статистика, тисячу — каже членство УНО і СУН (Українське Національне Обєднання — для негромадян і Союз Українців Німеччини — для вгромадянених). Три різні зразки людей: *найстарші*, що ще до світової війни жили тут вищими й нижчими урядовцями, позалишались з війська, поприїздили як служниці з „панами"; *молодші* — що прийшли по світовій війні, з першої еміґрації та сяк-так вчіпились життя і *наймолодші* (не віком!) — ми. Робітники, студенти, еміґранти.

Найстарші.

Кілька гофратів, кілька докторів, інжинірів, залізничників, дрібних службовиків. Здебільшого — емерити. Дехто не зберіг своє серце. Більшість — відчужилася й діти їх, що приходять до УНО на імпрези, вчаться по українськи співати й говорити. Є і з партійними відзнаками, є й у німецьких військових одностроях.

Коло церкви св. Варвари побачите ще їх доволі. Під церквою є клепсидри — виключно в німецькій мові. Тільки прізвище — наше. В одній, двох, трьох хатах, у яких я був, є ще вишивки й Пречиста з Гошова. На Різдво, Великдень, св. Миколи ще в цих хатах свято. Маю враження: могікани, в найкращому, цього слова розумінні, з серцем і рукою, що до свого ще тягнеться, але не має вже молодечої сили.

Є й винятки: входиш у їх двері й чуєш українське тепло.

Молодші.

Ці прийшли з бурхливістю воєнної завірюхи й революційних стихій. Поприміщувалися різно, здебільшого на тяжкій праці в варстатах і робітнях. Принесли зі собою старі, неважні вже сьогодні погляди, вилинялі партійні програми, кличі, яким Сьогодні завдало смертельний удар і які для нікого нецікаві. Замкнулися тому ці люди в собі, в своїх хатах, у своїх малих інтересах і такі теж їх — маленькі та нецікаві — дії. Брак їх вичуваєте всюди: в церкві, в орґанізації, в товариському житті. Але не можна сказати, щоб не горіли ще і щоб слово „своє" було для них без змісту. Тільки...

Тільки: „Чому цей або той? Яка була б краща організація рідної землі? Як це так, що хтось обсів усі товариства?" Питання й проблеми, понад які виріс ледви десяток-два старих вояків, рядовиків колись і тверді рядовиків у сьогоднішній муравлиній праці.

Наймолодші: ми.

Спільна риска: ніякої матеріяльної забезпеки. Якщо робітники — заробляють на прожиток, якщо студенти — живуть по евангельськи: мало хлібом і більше духом. Пів сотні невлаштованих, без певного пристановища на завтрішній день. Але всі брати: з Закарпаття, з Галичини, з Холмщини, з Придніпровя. Майже однаковий ритм серця в усіх, майже одна мова. Міцне змагання: зісуцільнитись, напружитись у праці, робити все, що сила і що треба.

А життя? Надія й віра. Тверда, як із псальмів Шашкевича.

*

Тернистою, твердою дорогою йде життя. День за днем, тижні, місяці. Українці з Відня не йдуть ще по тій дорозі одноцілою кольоною, але її зариси вже видно. Маленькі чети намагаються достроїтись кроком, ще трохи і, дасть Біг, могтимемо говорити про це компліментом. Є в тих напрямі змагання й праця.

Українська Установа Довір'я.

На вулицю Швайґгофера 3., повертає кожний, хто приїздить із українців, свої перші кроки. На другому поверсі, в кінці коридору, є табличка, передпокій і велика кімната. Ясна й спокійна атмосферою відповідальної праці. Начальник Установи, п. Химинець, і його два співробітники вміють у тисячних випадках порадити, зарадити, інтервеніювати. Машина постійно стукоче й пошта відходить велика. Ніодна справа, ширшого чи особистого характеру, не проходить попри УУД байдуже. Такт п. Химинця, його ввічливість і передбачливість, створили з підчиненої йому станиці справжню осередню, до якої мають довіря і свої і не свої, річева й безшумна її праця заслуговує на окрему згадку.

УНО.

Потім, увечері, українець шукає домівки УНО при Банкгассе 1. За Бурґтеатром (отже середмістя) повертає у вуличку й відчиняє браму. Є тут кілька українських вивісок, але вивіски УНО нема. Щойно на першому поверсі, на коридорі, повному шаф, є на дверях написи. Ціле УНО — коло 300 членів, дві кімнатки й саля. Саля велика, прибрана, з синьою занавісою, гербом, портретами й гаслами. Обі кімнатки — затісні й забагато місця в них забирають столи й шафи. Але в цих двох кімнатках сконцентроване все життя: засідання, сходини, наради, проби. Імпрези й виклади відбуваються на великій салі, що теж починає бути замала. Якраз тепер йдуть заходи, щоб домівку зробити якнайкращою та поширити.

Голова УНО, д-р О. Грицай — зразок відданої праці людини. Він завжди й усюди є, завжди готовий до ради й діла, промовою й пером заохочує всіх. Приватно — скромна людина, але як громадянин — незаступний. Має й гідних співробітників — д-ра Ключка, п. Волошина, інших.

Праця йде. Культурно-освітня секція підготовляє виклади й імпрези, хорова притягає навіть тих, що вже свою мову забули, театральна підготовляє „Ой, не ходи Грицю", танкова готується до виступу. Нарешті є при УНО й Українська Шкілка під опікою окремої Жіночої Секції, що має незвичайно рухливу провідницю п. Химинцеву. Ось три останні тижні в праці УНО: чайний вечір Жін. Секції, виступ хору в імпрезі Чужинецького Клюбу Студентів, Свята в памятні роковини, Св. Микола. Дальші у проектах і плянах.

В домівці є холодно, але праця має щораз гарячіше темпо.

Студ. Т-во „Січ".

Рука в руку з УНО, у його ж домівці, працює й Студ. Т-во „Січ". Товариство, що має свою традицію й історію та гідно її продовжує. Нині — 70 членів із різних сторін, що твердо живуть і пильно працюють. Голова, п. Лончина, й гурт ідейників, його товаришів, зробили з „Січі" справжній рухливий осередок нашого життя, молоді, юнацькі обличчя студентів бачите при кожній пробі, виставі, імпрезі, збірці. УНО й „Січ" мають теж спільний хор під орудою талановитого п. Новосада, автора „Сопілки". А всі студенти й студентки однакові: хотіли б, щоб життя не плило, а бурліло й лютяться, що воно так не є.

Причини? Від нас незалежні.

С. У. Н.

Наймолодша установа у Відні, якщо йде про працю. Вона обєднує українців, що мають німецьке громадянство й щойно тепер, відколи її провід у руках о. прал. Л. Кунницького, набирає крови та життя. М. і. домівка, де УНО й Січ, — домівка СУН, але праця його в цій домівці тільки має початись. І піде. Багато можуть вдіяти члени СУН, найстарші й наймолодші, що мають і досвід і порив, а статут цього Союзу має цікаві, на кожний випадок, незвичайні можливості.

Такі є кадри, що в них твориться й іде життя українців у Відні.

*

Але є ще одна установа, завершення всіх. Це

Гр.-кат. церква св. Варвари

й парохія при ній. Всунена в вузьку вуличку й вмощена в поштовий будинок, ця церква майже непомітна. Як узагалі українці в Відні. Але коли ввійдеш у неї — огортає тебе щось рідне, зворушливе й ніжне. Чи то Пречиста так дивиться в душу, така своя, наша Пречиста? Чи золото царських воріт чи хоругви — не знаю. А тільки знаю, що коли співав хор, я — що не чув пів року свого богослуження — мав сльози в очах. І коли о. парох Горникевич — незвичайна постать з бородою патріярха — повертався до людей, я порівнював його до св. о. Миколая. І в церкві завжди є сотня, а по богослуженні під церквою рух, зовсім як у нас на селі.

Та прошу, якщо Ви у Відні, зайти до Парохіяльного Уряду при Рімерґассе 1. З Постгассе, де церква, недалечко. Відчуєте, що тут, у цій канцелярії, де вже о. Горникевич 18 літ живе й переживає зі своєю паствою всі добрі й лихі дні, що в ній — таке наше, галицьке, гостинне приходство. Навіть дружина о. пароха — така наша, золота й добра „імость", що всім зажуриться і всім хоче добра.

Отець парох є одинокою мабуть людиною у Відні, який не має серед українців такого, що його не любив би й не шанував би. Це — вміти жити, бути священиком і громадянином.

*

Виходьмо, Читачу, з „українського" Відня. Він оце ввесь. Ще хіба до Видавництва Т. Савули поступимо, що — на превеликий жаль не має своєї книгарні й цінні маси книжок лежать у пивницях, ще пошукаємо „Громаду", якої я досі не зустрів — і це мабуть усе. Вийдемо у віденську дійсність, на віденську вулицю з її скаженим рухом і ввічливими полісменами, вступимо до віденської каварні, що єдині в своїм роді: затишні, прегарні й мають каву з молоком та бухтом (2 бротмарки!) за 50 фенніків. Є війна, й про політику, її перспективи та можливості не будемо говорити.

А ось про що поговоримо: Як нам піти на Свят-Вечір, що його Жіноча Секція УНО влаштовує для таких, як Ви й я, що в своїй хаті вже друге Різдво не святкуватимуть і на якому, як пані провідниця обіцяла, буде борщ і кутя. Так, справжній борщ і справжня кутя. Це її таємниця, як це „зробиться"...

Підемо, Читачу. Свій хоч не заплаче, то скривиться і серце Твоє й моє коло сердець земляків огріється трохи.

——o——

істки зі світу

Промова Райхсмаршала Ґерінґа

до німецьких гірників

БЕРЛІН, 13. І. — У суботу 12. І. прибуло до Берліна на запрошення райхсмаршала **Ґерінґа 558 гірників**, що є представниками всіх гірничих округ Німеччини, та **57 робітників** промислових заведень **„Германа Ґерінґа"**. Представники німецьких гірників та робітників зібралися у суботу пополудні в Домі Летунів, де райхсмаршал Ґерінґ передав їм на доручення **Фірера Хрест Воєнної Заслуги**, що має бути висловом признання за величаві чини німецького робітництва. При тій нагоді райхсмаршал Ґерінґ сказав промову такого змісту:

Райхсмаршал був завсіди противником всякого погляду, немов Німеччина — бідна країна. Щоправда Німеччина не має деяких сировин, що їх пекуче потребує, але вона має **безконечне багатство** таких підставових сировців, що є основою всього. Гірники все робітники покликані витворювати та збільшувати те багатство. Це їх **почесне завдання**. Гірники й робітники своєю працею витворюють підстави воєнного промислу. Копальні — це справжні кузні німецького воєнного промислу. Військо має наказ воювати, але воно тим краще бореться, чим більше його довіря до зброї, що воно має в руках. Чим краща зброя та чим більші розміри зброєнь, тим більша певність воєнних у висліді боротьби. Таким робом **озброєння — це підстава переможної боротьби.** Не тільки у самій Німеччині, але також у всіх тих краях, що стоять під німецьким впливом, воєнна промисловість **ненарушна та працює рівним і збільшеним ходом.** За те у противника Німеччини — Англії воєнний промисл потерпів завдяки величавим осягам німецьких летунських атак, **величезні втрати.** Англійське господарське життя скорчилося у визначний спосіб. Підвищення висл**і**дів німецького господарства завдячує Німеччина в першій мірі саможертвенній праці свого робітництва, а зокрема гірництва. Німецький робітник і гірник мусить діяти як вояк на фронті: він мусить усе йти вперед, усе збільшувати висліди свого виробництва. Під оглядом **добування камінного та бурого каміння Німеччина зайняла перше місце у світі.** Таксамо безперервно **зростає теж і продукція залізної руди.** Від року вона збільшилася удвоє. Особливо в заведеннях **„Германа Ґерінґа" збільшилося виробництво.** Тому то вони заслужили собі на спеціяльне признання. Також добування руд інших металів і потасу дало більші висліди, як цього можна було сподіватися. Вкінці збільшилася **також і продукція нафти,** що треба завдячувати Остмаркові. Збільшення вислідів праці гірництва, підвищило у величезний спосіб силу німецького господарства. **Вуголь та руда важніші** для Німеччини як **золото.** Вони стали необхідними підставовими сировинами праці німецького робітника. **Тільки нарід, що має вугілля, руду та залізо може обороняти свою волю та свої життєві права.** Німецький 4-літний господарський плян довів до цього, що вуголь є не тільки матеріялом до огрівання та палення, але він став найважнішою сировиною взагалі. З **вугілля** повстає багато високовартісних виробів: всякого роду **хемікалії, погінні матеріяли, буна,** що визволила Німеччину від кавчуку, що його Німеччина зовсім не має, штучні матерії, ткацеві волокна і промислові товщі. Неодин навіть цього не знає і здивувався б, чого то сьогодні не виробляють з вугля. Сьогодні майже все сперте на **вуглі.** Тому німецький робітник коли з великим трудом добуває вуголь, хай памятає, яку вартість він представляє для Німеччини. Вугіля дає Німеччині не тільки теплоту й гаряч, що необхідні для всіх промислових процесів, але воно дає **бензину й штучний кавчук.** Без бензини німецькі літаки не могли б воювати з Анґлією, без буни не була би можлива моторизація. Вуголь дає також інші і важні сировці. Та всі ці осяги це заслуга німецького гірника. **Тому німецький гірник — це перший вояк праці.** Його праця важча як кожного іншого робітника. Щоб її вклешити, зробили все, що можливе, під оглядом прохарчування та платень. **Гірник знову має бути найкраще платним німецьким робітником,** його слава та його значіння повинні перейти у майбутнє. Німецький гірник має горду тисячелітню традицію. Цю традицію треба плекати й передати її грядучим поколінням.

Та це свято подяки й признання для німецького робітника й гірника це не тільки свято тих робітників, що зібралися у салі берлінського Дому Летунів, але також німецьких гірників, що у числі 900.000 день-у-день виконують наказ Фірера. Але у тій хвилині подяки й признання для німецького гірника, треба згадати **людину,** що їй Німеччина **все завдячує, людину,** що взяла на свої плечі таку відповідальність за всю Німеччину, якої ніколи ще не мав ніякий німець. **Фірер** бореться за Німеччину, за її велич та будуччину. **Його ґеній** вивів Німеччину з найтемнішої ночі на **ясне, промінне сяйво.** Його могутня **сила волі,** його безупинне почуття обовязку створили підставу для **тієї боротьби, найбільшої з усіх, що їх досі вів німецький нарід. Фірер** доведе до **перемоги,** що буде **найбільшою з усіх перемог.**

На закінчення свята промовляв один з гірників, один з робітників заведень „Германа Ґерінґа" та державний вуглевий комісар **Вальтер.** Вони висловили свою подяку райхсмаршалові. Гірник передав при тій нагоді райхсмаршалові Ґерінґові гірничу лямпу, а робітник зі заведень „Германа Ґерінґа" модель гармати. Державний комісар **Вальтер** склав **райхсмаршалові Ґерінґові** побажання, бо саме у неділю були його **уродини.** Свято закінчилося старим гірничим привітом.

Злучені Держави мають 12 літаків

Сензаційні ревеляції американської преси

НЮ-ЙОРК, 13. І. — Американський щоденник *„Ню-Йорк-Герелд Трибюн"* помістив у суботу кореспонденцію з Уошинґтону, що викликала **величезну сензацію.** Уошинґтонський дописувач цього щоденника подає, що на думку американських військових кругів, Злучені Держави мають тепер **12 літаків,** що відповідають усім новітнім воєнним вимогам. Згаданий кореспондент пише, що американська армія може в найкращому випадку до **квітня 1942 р.** дістати ще **50** новітніх боєвих літаків. Дуже багато американських боєвих літаків, що ними розпоряджає армія Злучених Держав, виявляє дуже поважні військові та технічні ...ркаються стрілоспроможности та забезпечення збірників з бензиною. Добре поінформовані круги вбачають у тій кореспонденції потвердження слів шефа летунства Злучених Держав Таверса, що недавно заявив на морській комісії палати послів, що армія Злучених Держав має тепер **„дуже мало"** справді новітніх боєвих літаків. Ревеляції „Ню-Йорк-Герелд Трибюн" потвердили вже нераз звіти англійських летунів про недостачі тих літаків, що їх американці продали Анґлії. Американські літаки мають **перестарілу будову** і вони не відповідають **новітнім вимогам.**

Таксамо американський журналіст Інджерзол вказує у вступній статті щоденника „Ля Пренза", що американські літаки, продані Анґлії, **недосконалі.** Американські літаки виглядають гарно, але вони відзначаються тією одною хибою, що **не надаються до боротьби.** Інджерзол подає теж, що на цю тему він говорив з англійськими пільотами та летунськими спеціялістами. Всі вони в один голос заявили, що американські літаки **не надаються до боротьби** з німецькими літаками. Тому американські літаки повинні післати на Схід. Зі слів Інджерзола виходить, що англійські летуни **бояться** рискувати своїм життям на американських літаках у боротьбі проти німецьких Месершмітів.

ПРЕСТОЛЬНА ПРОМОВА ШВЕДСЬКОГО КОРОЛЯ

ШТОКГОЛЬМ, 13. І. — Шведський король Густав відкрив парлямент 11. І. з усім традиційним церемоніялом. У своїй престольній промові король заявив, що взаємини Швеції з чужими великодержавами є корисні, що має незломну надію — згідно з рішенням і волею народу — вдержати Швецію в мирі та свободі. Для прохарчування країни підписано торговельні договори з Німеччиною, СССР та Італією. Пороблено заходи для забезпечення найширших верств населення Швеції в найбільш необхідні речі й то на якнайдовший час. Вкінці король підкреслив, що зробив усе, щоб зліквідувати безробіття.

РУМУНІЯ СТОЇТЬ ЗА НІМЕЧЧИНОЮ

БУКАРЕШТ, 13. І. — „Румунія у 100% стоїть за Німеччиною" — ось суть промови голови румунської держави ґен. Антонеску, що її він виголосив підчас пращального бенкету в честь німецького посла д-ра Фабріціюса. В цьому бенкеті взяли участь посли Італії, Еспанії та Ніппону, провідники німецької військової місії Ганзен і Шпайдель, багато румунських міністрів. Ген. Антонеску заявив м. ін.: „Румунія [illegible] національно - леґіонарська держава, оперта на орґанізації й тенденціях національної революції. Румунія обмежується до тієї ролі в південно - східній Европі, що її призначить Німеччина, покладаючись з довірям на справедливість і ґеніяльність Вождя Німеччини. Тепер Румунія співпрацює на берлінському договорі та на торговельному договорі з Німеччиною починає нову добу своєї історії".

—o—

Новинки

КАЛЕНДАР

СІЧЕНЬ

14. **ВТОРОК — НОВИЙ РІК, Василія Вел.**
15. **Середа — Сильвестра, П. Р.**
16. **Четвер — Малахії пр.**

— РІДНІ, ПРИЯТЕЛЯМ і ЗНАЙОМИМ та Всім, що не забули про мене у Свято Різдва Христового — щиро дякую та бажаю від себе Щасливого Нового Року! — Богдан Лепкий.

— ПОЛК. МИХАЙЛО САДОВСЬКИЙ ШЛЕ НАЙКРАЩІ НОВОРІЧНІ ПОБАЖАННЯ ВШАНОВНИМ ЧЛЕНАМ ТОВАРИСТВА ТА СПІВРОБІТНИКАМ І ПЕРЕДПЛАТНИКАМ В. І. Т-ВА ТА ВСІМ БЛИЗЬКИМ І ДАЛЬШИМ ЗНАЙОМИМ.

— ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ бажає Всім Шановцим Громадянам, які зложили (чи зложать ще) свої датки на Допомоговий Фонд Українського Студента. — РЕФЕРЕНТУРА СОЦІЯЛЬНОЇ ОПІКИ ЦЕНТРАЛЬНОГО СОЮЗА УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА (ЦеСУС).

— ВОЛОДИМИР МАЙКУТ у Кракові зложив 40 (сорок) золотих на допомогу хворим Друзям.

— ЯЄШНИЙ КУРС У КРАКОВІ. Заходом Дирекції УГАС-у та Господарського Відділу при УЦК відбудеться у Кракові яєшний курс, що пічнеться 27. січня п. р. і триватиме 3—4 тижні. Ціль курсу: підготовити фахівців для яєшних відділів при Союзах Українських Кооператив у Ґен. Ґубернаторстві й інструкторів для працівників у зорґанізованій яєшній господарці. Курс матиме характер практичний і теоретичний. Кошти прожитку та приміщення виноситимуть тижнево приблизно 85 зол. Побажаним є, щоб на курс зголошувались ті, що вже в яєшнім ділі працювали та заміряють у цім напрямі дальше працювати та вишколюватись. Зголошуватись треба на адресу: УГАС, Краків, Зелена 18, найдалі до 21. січня 1941, подаючи при тому короткий життепис, поручення від даного Союзу Кооператив та УДК, дані про відбуту практику (де, як довго та в якому характері) і теперішнє заняття. Звертаємо увагу на те, що торговля яйцями має вигляди на гарний розвиток, що українська кооперація робить усі можливі заходи, щоб торговлю яйцями на українських землях у Ґен. Ґубернаторстві перебрати в порозумінні з владою виключно у власні руки та що внаслідок того добрі фахівці найдуть відповідну працю та добрий заробіток. — Дирекція УГАС-у.

— ПОБЕРЕЖЖЯ МАЛОЇ АЗІЇ біля Смирни навістив 9. І. землетрус, що тривав 10 хвилин та викликав переполох серед населення. Завалився шкільний будинок і дім громадської управи. Кілька будинків ушкоджених. Покищо нема вістки про втрати в людях.

— ГОДИННИК ЗІ ШКЛА величини одного квадратового метра виконали у Айзенброді, що є столицею чеської шкляної промисловости. Шкляний годинник мають примістити на ратушевій вежі у Штаркенбах.

— НА ІТАЛІЙСЬКОМУ ОСТРІВЦІ Вівара вмер тамошній мешканець Лякіянча, що від десятків літ не їв нічого більше, як тільки 70 ґрамів мяса денно. Він записав 8 міліонів лірів на будову лікарні на сусідньому острівці Проціда.

— БУРЯ В ҐІБРАЛЬТАРСЬКОМУ ПРОСМИКУ. Нагальні бурі в ґібральтарському просмику примусили всі кораблі скріпити заякорення. Один анґлійський воєнний корабель буря зірвала з якорів і загнала в напрямі побережжя, де він осів на мілині.

— ЗЕМЛЕТРУС В АМЕРИЦІ. Східні простори Канади й Злучених Держав навістив вдруге незвичайно сильний землетрус. Міста Канади сильно потерпіли.

Короткі вістки

= НІМЕЦЬКИЙ АМБАСАДОР в Токіо От влаштував велике прийняття на честь нового ніппонського амбасадора в Берліні ґен. Ошіми.

= АНҐЛІЙЦІ думають відкрити »університет для летунів«. Його мета виховати нові кадри летунів. Молоді анґлійці не квапляться до летунської служби.

= ПОЧЕСНИМ ГОЛОВОЮ фінляндських пластунів вибрали маршала Манергайма, відомого героя у двох війнах за волю Фінляндії.

= НІЧЧЮ з 11. на 12. І. анґлійці знову перелетіли над Швайцарією між горами Юра та Женевським Озером.

= ВОРОЖИЙ ДЕРЖАВАМ ОСИ арґентинський щоденник »Нотісіяс Ґрафісіяс« пише, що без огляду на британську бльокаду Німеччина не тільки вдержала дотеперішній рівень свого життя, але навіть його підвищила.

= ЗАСТУПНИК ПРЕЗИДЕНТА Арґентини предложив 3 законопроекти, що передбачують кари за статті та всякі заяви, що можуть загрожувати невтральності Арґентини, атакувати голов чужих держав або жадати зміни форми правління в Арґентині.

= ДО ЕСПАНСЬКОЇ ПРИСТАНІ Ельфероль дель Кавділіо причалив еспанський пароплав з вантажем арґентинського збіжжа.

Малий фейлетон

Політично

З нас усе були нецікаві політики. Як і в самій політиці, так і в житті. Зате фільософи хоч куди. Всі Сократи, Канти, Ніцші — вічим супроти першого ліпшого нашого „хлопського хвилософа".

Але і життя вчить. І ми багато навчились. Прим. торгувати, фервальтерувати, тройгендерувати, паскувати: навіть з повітря жити. Нічого дивного, що й політики дещо вже навчились. Але не всі. Я наприклад залишився позаду.

Раз треба було мені в якомусь нашому уряді поладнати справу.

Приходжу, а там вже таких як я сила силенна. Чекають. Став та чекаю теж. Ну, що ж, який же би то й уряд був, коли б чекати не було треба. Прочекав я годин одну, дві і врешті наблизився до дверей. Але одно видалось мені підозрілим. Час до часу просовувалися у двері якісь осібняки, що таки зовсім не чекали

Спершу я думав — урядовці.

Та коли вже я при дверях — чекайте — міркую — провірю.

Надходить один.

— Вибачте, кажу, — я на черзі...

— Ах, будь ласка, — я вже місяць чекаю.

Я тільки вклонився і без слова пропустив. Що ж чекаєш ти місяць, то я можу ще декілька годин.

Надходить другий.

— Вибачте, будь ласка, — я йому назустріч.

— Ах, дозвольте, я тільки на хвилинку.

І цього пропустив.

Жду, коли скінчиться врешті пя „хвилинка" аж тут третій.

Я вже поденервований.

— Куди?! — зі злістю в голосі до нього.

— Приватна справа, дуже важна, — кинув зне хотя і вже хапає за клямку.

— А я в урядовій! — кричу. — Тепер же ж годині урядові, приватно в хаті можете говорити

Та осібняк таки силоміць вдерся до середини Я за ним. На своє горе. Бо урядовець з нахабним осібняком зразу дружньо привітався, а до мене:

— Ви за чим?

— Того й того.

— Зждіть назовні.

Я вибухнув: — Я тепер на черзі. А тут просовуються люди поза чергою. От хоча б...

Та в тому ж менті „мене було схоплено" за обшивку і я опинився за дверима.

І знову мусів чекати „да капо аль фіне". А то треба було політично. Назовні вже здалека кричати, що я на хвилинку, приватно, в дуже важній справі, бо жінка пана Х. вродила пятернята, і то самих хлопців, а я саме прямо від неї. — Знову же в середині треба було з порога заявити: з доручення такого й такого то (назвати призвище якогось достойника) і все пішло б як по маслі.

Щипавка.

Фахові курси

Затверджений німецькою владою з програмою та всіма правами державних курсів

КОМБІНАТ КУРСІВ

1. Торговельно-економічний для абсольвентів середніх шкіл.
2. Торговельно-економічний для інших.
3. Бухгальтерії для працюючих в торговельно-економічних підприємствах (для заавансованих).
4. **Німецької мови і кореспонденції:** а) нижчий б) вищий
5. **Машинописання і стенографії.**

Український Центральний Комітет у Кракові йдучи назустріч вимозі доби, бажанням та потребі широких верств українського громадянства в напрямку приготування для праці в громадських установах, кооперативних та приватних підприємствах на терені Ген. Ґуб. зорґанізував і веде запис слухачів на подані курси. Навчання на курсах триватиме 5 місяців. Впис на курси та інформації уділюється у Відділі Суспільної Опіки УЦК, Краків, вул. Зелена 26/7 від 20 січня до 5 лютого ц. р.

Вписова такса: на 1, 4 і 5. курси по 15 зол., 2. курс 10 зол. і 3. курс 25 зол.

Початок навчання на курсах 5. лютого 1941 р.

Перший бій німецьких літаків над Середземним Морем

БЕРЛІН, 11. І. — Головне Командування Німецьких Збройних Сил подає:

Підводне човно, що про його акції вже подано частинні висліди, затопило підчас свого останнього рейду на океанах разом **52.800 тон ворожих кораблів.** Таким чином згадане підводне човно під проводом капітана Ганса Ґеррета фон Штокгавзена затопило разом 101.530 тон ворожих торговельних кораблів. Крім того воно так важко ушкодило озброєний ворожий торговельний корабель містоти 8.000 тон, що треба числитися з його втратою.

Летунство перевело збройні розвідчі налети та дальше мінувало анґлійські пристані. Спробу ворожих ловецьких літаків і бомбовиків в день налетіти на зайняті французькі терени відбила протилетунська артилерія, що зістрілила 6 літаків і ловецькі літаки, що зістрілили 2 ворожі літаки.

Німецькі повітряні ескадри взяли вперше участь 10. І. в боротьбі над Середземним Морем. Вони влучно поцілили багато разів два ворожі воєнні кораблі, в тому одну авіоматку.

В ночі на 11. І. сильні летунські ескадри заатакували з добрим успіхом обєкти в Південній Анґлії. Влучні поцили бомб спричинили пожежі на великих просторах, особливо в Портсмавті.

Пропало 6 німецьких літаків.

Сильні атаки на Лондон

БЕРЛІН, 12. І. — Головне Командування Німецьких Збройних Сил подає:

Німецьке летунство перевело вчора збройні розвідчі налети та дальше закладало міни перед анґлійськими пристанями. Підчас атаки на одне з летовищ в південно-східній Анґлії осягнено влучні поцили. Затоплено один ворожий корабель 8.000 тон містоти на захід від Ірляндії, другий корабель 3.000 тон затоплено біля східнього побережжя Анґлії.

Підчас поновних повітряних атак на анґлійську морську ескадру на Середземному Морю поцілено влучно важкими бомбами один кружляк і кілька інших воєнних кораблів.

Минулої ночі сильні ескадри боєвих літаків знов заатакували важні воєнні обєкти в Лондоні та спричинили численні пожежі.

Ворог скинув в ранніх годинах кілька запальних і розривних бомб в Північній Німеччині, причому ушкоджено один мешкальний дім, де вбито 3 особи й важко ранено 3 особи.

Святочні і Новорічні побажання

що прийшли до нас вже після видрукування Різдвяного числа.

„Веселих Свят" Рідні, Приятелям, Знайомим бажають **Остап і Міна Пеленські, Холм, Нарутовича 14.**

„Веселих Свят" і щасливого Нового Року Всім Знайомим пересилають **Мгр. Богдан Смеречинський і студ. мед. Всеволод Смеречинський.**

Всіх Рідних, Приятелів та Знайомих вітають з Різдвом Христовим і Новим Роком — **Інж. Юліян і Марія Мудраки, та д-р Богдан, Марія, Христя і Ксеня Карпевичі в Зарісті, вул. Красінського 7.**

Рідним, Друзям та Знайомим бажають Веселих Свят та щасливого Нового Року **Степан і Марія Слюсарчуки, Люблин.**

Рідні, Знайомим та Друзям найщиріші побажання Свят і Нового Року бажає — **Юрій Чайковський з ріднею. — Ліцманштадт, Данціґерштрассе 77а.**

Своїм Найдорожчим Родичам і Рідні по тій стороні Буга й Всім Знайомим з дому й за еміграції в Гаверлявів, Гебгардсгагені, Ватенштедті, Ляйпціґу та ін. — бажаю Веселих Свят і щасливого Нового Року — **Леонтій Сачук, Штутґарт-С, Фільдерштр. 7-а (Бреннер унд Рльохер).**

Товаришів Зброї, Друзів та Знайомих сердечно здоровить зі Святами Різдва Христового й Нового Року — бажає здоровля і щастя **Микола Шраменко з родиною, Каліш, Захсенштрассе 2/5.**

З Різдвом і Новим Роком засилають Всім Знайомим і Краянам поздоровлення і побажання всего найліпшого, **Д-р Роман і Наталія Миколаєвичі,** Бравншвайґ, Техніше Гохшуле, Інститут фір Фізікаліше Хеміе.

ХОЛМ. З Різдвом Христовим щиро вітають Рідню і Приятелів **Марія і Михайло Білики.**

Друзям і Знайомим Веселим Свят і всего найкраще бажає **Е. Павликевич, Буківсько.**

Б. Полк. Петрові Дяченкові, всім Друзям б. старшинам, підстаршинам та козакам шле дружне побажання щасливого Нового Року — **Борис Шевченко.**

Друзям і Знайомим Мостищини бажають Веселих Свят і щасливого Нового Року — **Ольга і Тимотей Лаби.**

Рідні, Друзям і Знайомим в краю та заграницею бажають щасливих Свят і Нового Року **Осип і Ольга Міськів, Вальтерсгавзен/Т.**

З Новим Роком бажаю Друзям і Знайомим всего найкращого, **Щипель Іван, Переворськ-Цукроварня.**

Веселих Свят і кращого Нового Року, бажають Рідні та Знайомим — **Іванна й Петро Федорів, лікар у Кракові.**

Веселих Свят Рідні й Знайомим бажають **Івани Зельські, Лесляв, Мольткештр. 15.**

Рідні й Знайомим Веселих Свят бажають **Олена й Іван Білоуси, Лесляв, С-А-Штр. 22.**

Моїм Дорогим через кордони й моря шлю Різдвяний привіт. **Інж. Ірина Гаврищак, Альтберун О/С, Шпренґштофверке — „Лігноза".**

Грімкий привіт Друзям, Знайомим з нагоди Свят, шле **Роман Падківський.**

Сердечний привіт Друзям, Знайомим знагоди Свят шле **Василь Пилишенко.**

Рідні й Добрим Знайомим з Новим Роком засилають побажання **Модеста і Ярослав Яблонські.**

Д-р Турянський Іван і Ольга, Краків — бажають Своякам, Приятелям і Знайомим Веселих Свят і Щасливого Нового Року.

Співробітникам на полі Українського Національного Відродження, як рівнож Всім Приятелям і Знайомим бажаю з щирого серця Веселих Свят і доброго Нового Року. **Василь Опанасович Кійович, Варшава 04, Гроховська ч. 353-3.**

Всім Знайомим і Кревним Скалатщини Веселих Свят і щасливого Нового Року бажає **Петро Протасевич, Нім. Перемишль, Журавиця ч. 497.**

Працівникам на шкільній ниві, Приятелям і Знайомим бажаю Веселих Свят. — **Степан Вапюк.**

Всім Знайомим і Приятелям бажають Веселих Свят і Щасливого Нового Року, — **Миговий і Пшоняк, Томашів Любд., вул. Львівська 55.**

Веселих Свят, Товаришам, Знайомим, — бажає **Ардан Іван, Жмигород, пов. Ясло.**

Друзям, Знайомим, Новикам з Окшева, учням із Дубна — шлю Веселих Свят. — **Святий Петро.**

Веселих Свят всім Друзям і Знайомим бажає **Петро Мірчук, Тарногород.**

Веселих Свят Рідні та Знайомим бажає **Д-р Ярослав Карпевич, Лучна біля Люблина.**

Рідні та Приятелям — бажання Веселих Свят і щасливого Нового Року пересилає **Інж. Володимир Батицький з Рідньою, Розтоки біля Ясла.**

ОГОЛОШЕННЯ

Дрібні оголошення

Дмитра Дрозду з Зашкова полоненого пошукує шваґер Омелян Клюк, Сянік, Лемківський Союз Кооператив.

Замість гучних імянин складаю 50 зол. на Українських Інвалідів. — Степан Ганкевич.

З нагоди імянин складає на Українських Інвалідів зол. 50 — Е. Паладійчук.

Продам машину до писання „Адлер" українсько-німецьку. Відомість Бурґштрассе 50/І у п. Глушевського. 1-2

З нагоди імянин складає на Зимову Допомогу 50 зол. о. Е. Ф.

Зараз приму дві панночки зі знанням німецької мови і кельнерською практикою.

Німецьке Тов. Обезпечень „Silesia", представник для українців в Ген. Губернаторстві інсп. Козій Степан, Краків, Крупніча 22, м. 6. Конто в „Українбанку" в Кракові. Переводить обезпечення від вогню, вломy, цивільно-правної відповідальности, самоходової правної відповідальности, нещасливих випадків, транспорти. 1-1

При всяких оголошеннях, що їх надсилають до Адміністрації для вміщення в часописах, треба надсилати одночасно належитість та подати, чи оголошення має бути вміщене в ЩОДЕННИКУ „Кр. Вісті" чи ТИЖНЕВИКУ, чи, може, в ОБОХ часописах.

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/8 сторінки 150 зол., 1/16 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.

ПЕРЕДПЛАТА „Кр. В.": Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередну адресу.
ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату чи книжки з Генерального Губернаторства треба посилати переказами або чеками нашого видавництва Sch A Warschau Nr. 2.143. З Німеччини чеками нашого видавництва на Postscheckkonto Berlin № 68085.
З Протекторату: чеками „Українського Видавництва" Postsparkasse Prag 78.513. Курс 1 нім марки 2 злоті; 1 чеської корони 20 гр.
При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші. Звертаємо увагу: подавати читку і докладну адресу.

За Редакцію відповідає начальний редактор М. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Райхсштрассе 34, II. Тел. 230-39.
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. — Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79.